

PISMO ANTONU NOVAKU

Dragi mladi tovariš,

vaša iskrena izpoved me je pretresla, vaša potrtnost in malodušnost sta me ganili. Čeprav vem, da se mlajši ljudje ne menite dosti za besede starejših, sem se vseeno namenila pisati vam in vas opozoriti na nekatere značilnosti našega družbenega življenja, ki neizpodbitno kažejo, da ni prav nobenega razloga za vaše malodušje. To se mi zdi še posebej potrebno zatvegadelj, ker se najbrž še marsikateri vam podobni mladi človek, ki jemlje stvari dobesedno in ne ločuje besed od dejanj, predaja jalovim dvomom, namesto da bi, kot se reče, dal vse od sebe in založil vse sile za čim hitrejši razvoj naše socialistične družbe in za čim večje in čim širše poglobljanje naše socialistične demokracije. V boju z razrednim sovražnikom so naši družbi nadvse potrebni taki okretni, značljivi in prilagodljivi mladi ljudje, kot ste vi, in nepopravljiva škoda bi bila zanjo, če bi zaradi napak razumljenega samoupravljanja njihovo vsestransko in zagnano delovanje za narodov, hočem reči družbeni blagor popustilo.

Vaša osnovna zmeta, ne zamerite, je namreč, da pripisujete besedam več pomena, kot pa ga dejansko imajo. Upoštevati morate, mladi prijatelj, da je življenje pravzaprav neprestano spreminjanje, da je težnja po spremembah eno od osnovnih človekovih nagnjenj, ki morajo z njim računati tisti, ki vodijo ljudi. In če generalna linija ostaja ista, je treba prenavljati vsaj metode in gesla kot n.p.: reorganizacija, decentralizacija, rotacija, reforma, integracija pa spet nova faza reforme, da ne govorimo o samoupravljanju, ki vam tako teži srce. Treba je hoditi s časom!

Poglejte samo naše avantgardne literarne teoretike in filozofe, kako so se iz eksistencialistov in fenomenologov mimogrede preobrazili v strukturaliste in ludište! In kdo se danes še spomni, da so nekateri od njih začenjali kot ideologi socializma v Sodobnosti pod Zihelovim urednikovanjem! Nekdanja personificirana KRITIKA, ki je s fanatično nestrpnostjo mlatila po prilagodljivosti srednje generacije, je ob prvi ugodni priložnosti pristala na DANOST kot edino in zatorej najboljšo možnost ter proglasila slovensko Jalto: politiko politikom, kulturo kulturnikom! Včerašnja resnica ni današnja resnica in današnja resnica ni jutrišnja resnica. Kako enostavna, globoka in vsestransko uporabna modrost! Tu se učite, mladi prijatelj, kolikšna je obveznost besede!

Vem, rekli boste, da publicističnega verbalizma ne gre enačiti z linijskimi gesli in direktivami. Toda vzemimo na primer samo nekdanj tako razglašeno, danes že pozabljeno rotacijo: kaj je bil njen dejanski prispevek k našemu družbenemu življenju? Ali je kaj bistveno odpomogla k rešitvi kateregakoli od naših perečih družbenih vprašanj, kot so: nerentabilno gospodarstvo, grandomanske investicije, gospodarski kriminal, birokratski privilegiji in luksuz, kot so materialni problemi socialnega skrbstva, šolstva, zdravstva, znanosti in kulture? Odgovor na to vprašanje prepuščam vam samim.

Pa reforma? Ali ste se kdaj vprašali, kako je mogoče hvaliti uspehe reforme, ki je bil njen poglavitni cilj in smisel stabilizacija cen in dinarja, hkrati pa pisati o neprestanih podražitvah in povečanju življenjskih stroškov, kot to delajo naši časopisi? Kako lahko napreduje sanacija gospodarstva, ki je edina vsebina reforme, pri tem ko se je izobrazbena struktura vodilnih gospodarskih kadrov v letih reforme na Slovenskem še poslabšala, čeprav je bila že poprej na nadpovprečno zaostali ravni celo v jugoslovanskem merilu?

Ta in številna podobna protislovja si lahko razložimo edinole s tem, da besede in dejanja jemljemo kot dvoje vzporednic, ki se stikata v neskončnosti. V naši družbi je potemtakem logično, da besedam ne slede dejanja, ki bi jih potrjevala. Če na primer najvišji forumi že, oziroma šele nekaj let ugotavljajo občo resnico, namreč, da je kultura integralni in enakopravni del družbenega življenja, jih to k ničemu ne obvezuje in naivno bi bilo pričakovati, da bodo tem ugotovitvam sledili konkretni zaključki.

Pomislimo samo na plače uslužbencev prosvetnega sektorja, da o kulturno umetniških panogah ne govorimo. Dve leti besedne poplave sta bili potrebni za izdelavo zakona o šolstvu, ki je bilo že ob njegovi potrditvi uradno ugotovljeno, da je pomanjkljiv; nič manj časa ni trajala besedna bitka za "Stanetove plače". Tresle so se gore, rodila se je miš! Najpomembnejši rezultat vseh tisočev in tisočev z elaborirati, poročili in sejami zapravljenih ur je pravzaprav sindikalni katalog, ki prosvetnim delavcem v tolažbo izpričuje, kako družba njihovo delo vrednoti, ne da bi ga plačevala. Res lahko rečemo, da pomenijo, kar zadeva stabilizacijo dinarja, plače prosvetnih delavcev in pa pokojnine edini in največji uspeh reforme.

Glede na navedeno torej ni nobenega razloga za upanje oziroma bojazen, da bi samoupravljanje imelo lahko daljnosežnejše posledice. V našem času je beseda sama sebi namen. Ne trdi zaman znani sociolog, da je nekdaš imel oblast tisti, ki je imel v rokah proizvajalna sredstva, danes pa da ima oblast tisti, ki obvladuje komunikacijska sredstva. Konec koncev gre vsakomur, zmeraj in predvsem za oblast. Saj se spomnite Cankarja: "Prepričanje, naziranje, mišljenje, vera in kolikor je še teh besed - ne vprašam vas zanje. Kajti ena beseda je, ki je živa in vsem razumljiva: oblast. Živa je od vekomaj, vseh besed prva in zadnja. Pokori se, ne upiraj se, je poglavitna zapoved; vse drugo je privesek in olupšava." Privesek in olupšava, mladi prijatelj!

Kljub vsemu se vam le pozna, da ste malce - ne zamerite izrazu - studiozniško obremenjeni, če gledate je samoupravljanju nevarnost za svoj položaj. Preplet oblastniškega interesa s privatističnim, tako značilen za našo situacijo, tvori neprordono mrežo "družbenega interesa", ki se mu nobena stvar ne more izmuzniti. Na vsakogar, ki se načelno zavzema za interes stvari, pride množica takih, ki njihov osebni interes terja, da njegova prizadevanja onemogočijo, v skladu z Marxovo ugotovitvijo, da človekova dejanja vodijo koristi. Ni ga kritika, ki ga samoupravljavci ne bi "prekritizirali", ni ga genija, ki ga ne bi zatrli, če je to v prid "družbenemu interesu".

Vam je zdaj jasen naš samoupravljavski mehanizem, mladi tovariš? Samoupravljanje bi vam lahko postalo zares nevarno edinole v primeru, če bi naša družba dala pr-

vo mesto interesu stvari. Vendar pa tako daleč še nismo. Ta čas pa ste dejanski samoupravljalci vi in vam podobni! Vi ste avantgarda in vse, kar govorite in delate, je a priori napredno, pozitivno, merodajno. Vaša avantgardna pozicija vas predestinira tako rekoč za polihistorja! Vi se spoznate na vse: od šolstva do kozmetike, od gospodarstva do kinematografije, od spolnosti do založništva, od filozofije do zunanje trgovine, od mestnega prometa do gledališča, od notranje politike do literature, od zdravstva do diplomacije, kratka, ni ga področja človekove dejavnosti, ki se v njem ne bi znašli. Zavedajte se torej te svoje velike prednosti! In če je samoupravljanje parola dneva, nikar ne oklevajte, da vas drugi ne prehitete. Samoupravljajte brez pomislekov in predsodkov, tako kot ste poprej brez pomislekov in predsodkov ubogali. Kaj niste čuli oni dan najvišje direktive: namreč, da samoupravljanje, demokracija in svoboda ne veljajo za vsakogar, ampak samo za konstruktivne državljane. To pa ste vi, vi, ki ste na pravih pozicijah. Torej kvišku glavo, mladi tovariš, "vse črne misli pod pepel in prah", prihodnost je vaša!

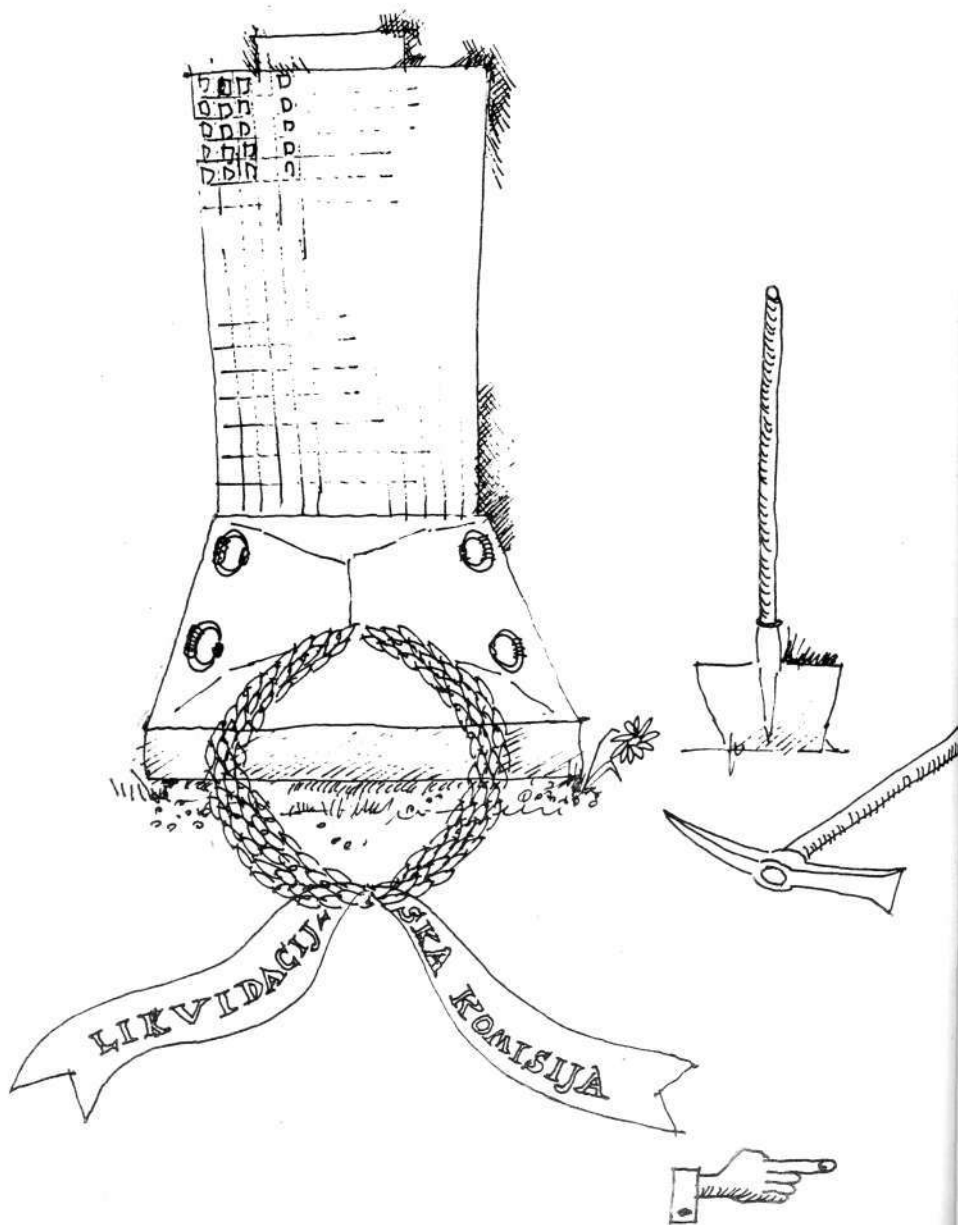
Vas pozdravlja

Gizela Balon

V Ljubljani, 2. dec. 1969

NA ROB POGUENEMU POSLOVANJU V TEHNOGRADU

Kdor je
napredem, bo
glasoval za
samoprispevek

Samoprispevek, o katerem se odločamo, bo potrdil, da je zavest naših občanov najboljše poročilo, na katero se v odločilnih trenutkih vedno lahko zanesemo. Zato smo prepričani, da je razumevanje naših ljudi tisto, ki bo pripomoglo našim otrokom in njihovim potomcem do tistega, do česar imajo neizpodbitno pravico — DO UČENJA IN ZNANJA, POROJENEGA V SODOBNI SOLI.

DRUŽBENO-
POLITIČNE
ORGANIZACIJE
OBČINE

ŠE SEDANJIM SOLSTVOM
NI MOGOČE DALJE

Upokojenci bodo referendum podprli

